

On ets, justícia?

Al món no hi ha hagut mai justícia. O almenys, no hi ha hagut justícia social. A la prehistòria, si et molestava el veí, li clavaves una garrotada i llestos. Com que ens vam adonar que això no podia ser, a l'Edat Antiga ens vam inventar les primeres lleis. Des d'aquelles primeres lleis fins les d'avui en dia, hi ha hagut molts canvis, però totes han estat sempre enfocades a garantir l'ordre de la societat. Des del meu punt de vista, això significa beneficiar als rics i enganyar a les classes mitjanes i baixes. Exacte: què ha sigut sempre la "justícia", sinó les conveniències dels més poderosos? Si estic en el correcte, en aquest món que hem creat –mogut pels diners i pel poder– mai hi podrà haver justícia social. I la justícia està estretament lligada a la felicitat. L'ésser humà vol ser feliç per naturalesa. Quan diem que necessitem justícia, volem dir que necessitem garantir la felicitat. Si mirem allà fora, a la societat, quantes persones felices hi trobarem...? Com deia Confuci, «on hi ha justícia, no hi ha pobresa». Només cal veure la pobresa que hi ha al món, doncs.

Segons el diccionari, la justícia és la «virtut moral per la qual hom té com a guia la veritat, hom és inclinat a donar a cadascú el que li pertany, a respectar el dret». O també: «allò que s'ha de fer segons dret i raó». Jo penso que aquest concepte de justícia ens ha quedat obsolet. No encaixa amb els temps actuals. Com pot ser justícia, seguir unes lleis formulades per uns polítics que fan el que els sembla? Com podem estar ben segurs que seguim un raonament correcte? A tall d'exemple, proposo el següent cas: és just informar a un malalt terminal de la seva condició, o és més just no dir-li res i deixar que visqui feliç les seves últimes hores? No és fàcil: el concepte de justícia és molt ambigu. Com podem decidir què és el que pertany a cadascú? No és possible, no ens posaríem mai d'acord. El que és veritat per mi pot ser que no ho sigui per un altre. No podem deixar que algú decideixi què ens pertany i què no. Per tant, cal que tothom crei la seva pròpia justícia: el que és just i verídic segons ell i per a ell. Cadascú pot aprendre a ser just amb ell mateix, a respectar què vol i què no vol, a decidir què està bé i què està malament; a qualsevol nivell: racional, social, emocional, material... Però una cosa tan senzilla com dir: «no, això no ho vull» (perquè realment no ho vols) costa molt d'aprendre. El problema és que ens preocupem massa per tenir una imatge positiva. Cada vegada que ens passa pel cap fer el que volem, apareix el fantasma del «què diran de mi els altres?». La por. Això és incompatible amb ser just amb un mateix. Aquest tipus de justícia, a diferència de la justícia social, sí que existeix. Cadascú és lliure de decidir com actuar a cada moment. Però en la societat que tenim, això passa ben poques vegades. Ens han manipulat constantment amb la premsa, amb la televisió, amb la ràdio, amb Internet, amb les lleis, amb l'educació... Ens han enganyat per fer-nos creure que "la vida és així" i que nosaltres no hi podem fer res. D'aquesta manera, la nostra visió de la justícia ha quedat retallada, com els nostres drets.

Per això no hi ha justícia: com dintre pensem ser justos amb els altres si no ho som ni amb nosaltres mateixos? I així pretenem arribar a algun lloc? Els antics no anaven mal encaminats, quan deien que per ser just s'ha de tenir un gran coneixement. En els temps actuals, encara és més complicat, hauríem d'oblidar totes les idees errònies que ens han intentat ficar al cap: oblidar-nos de comparar-nos amb els altres, oblidar-nos de voler fer content a tothom, oblidar-nos de jutjar sense saber... Llavors podríem aprendre a valorar-nos, a comprendre als altres, a saber acceptar que de vegades –per ser justos amb nosaltres mateixos– cal encarar-se amb algú...

I així portem segles i més segles, vivint injustament oprimits per la nostra pròpia societat i oprimits per les nostres pròpies pors. La majoria de les persones viuen una vida que no tenen ganes de viure. Van cada dia a treballar d'una cosa que no els agrada, per poder guanyar diners, per poder subsistir: la qual cosa significa seguir treballant d'allò que no els omple. Quina gran estupidesa! Com pot ser just això? Ben pocs s'atreveixen a ser justos amb ells mateixos i trencar amb aquesta manera d'existir. Perquè, en definitiva, això no és viure, és existir i prou. La nostra societat necessita justícia perquè necessita urgentment persones que se sentin vives. Persones que se sentin lliures per ser qui volen ser. Persones que es dediquin a alguna cosa més que simplement existir i treballar per mantenir el sistema. Sinó, no hi haurà mai justícia.